

Зрозуміло, що ресурсозбереження є складовою підвищення і ділової активності підприємства, вирішення яких забезпечується відповідним економічним механізмом. Причому основними елементами цієї моделі є: запровадження внутрішньогосподарських ринкових відносин; економічного стимулювання виробництва та праці; обґрунтування фінансового забезпечення інвестиційних процесів; регулювання міжгалузевих відносин; забезпечення інноваційного розвитку виробництва.

У межах складної економічної категорії ресурсозбереження доцільно виділяти комплекс закономірних зв'язків і відносин між тими елементами, які відображають кожну з підсистем цілісної економічної системи. Крім цих складових частин і структурних елементів економічної категорії, в ній виділяються окремі ланки економічного механізму. Стосовно управління ресурсозбереженням на підприємстві, також необхідно враховувати безпосередньо ресурсні можливості підприємства, а саме: кадри (трудові ресурси на підприємстві), позаоборотні й оборотні активи, науково-технічний потенціал, нововведення і інвестиції, маркетинг [5, с. 101-105].

Організуючи діагностичний процес стану ресурсозбереження на підприємстві, необхідно будувати його як динамічну процедуру, що починається із проведення простих досліджень складових системи управління. Якщо цих даних недостатньо для встановлення параметрів із заданим ступенем точності, то наступне дослідження (із групи більш важливих) потрібно провести для того, щоб у конкретній ситуації одержати максимальну інформацію.

Отже, система управління ресурсозбереження виявляє стан підприємства й управляє збором інформації, що особливо необхідно на всіх етапах аналізу для вирішення проблеми ухвалення рішення. Показниками якості при цьому виступає стійкість системи, тобто її здатність виконувати свої функції у заданих параметрах під дією зовнішніх і внутрішніх збуджувачів (і насамперед структурних змін). Результат її функціонування – це абсолютний показник, того наскільки стан системи в цей момент відрізняється від її стану в минулому та безпосередньо пов'язаний із рівнем досягнення цілей бізнес-процесів. Показниками результату функціонування системи управління ресурсозбереження на підприємстві є обсяг виробленої (реалізованої) за певний період продукції, валові витрати, чистий прибуток [4, с. 14].

Висновки. Ресурсозбереження на підприємстві необхідно розглядати певним чином як організовану, впорядковану і спрямовану на досягнення конкретних результатів виробничу систему. Функціонування такої соціально-економічної системи спричиняє необхідність створення ефективного економічного механізму раціонального використання ресурсів підприємства, в якому відбувається ринкове саморегулювання і державне регулювання ресурсозбереженням.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні напрямів інтенсифікації процесу управління ресурсозбереженням на підприємстві. Зокрема потребує дослідження зміни векторів і пріоритетів політики регіонального розвитку, які необхідно пов'язувати з відмовою від ресурсоемних і витратних технологій, а також трансформацією суспільно-економічних від-

носин у напрямі підтримки маловідходних і ресурсозберігаючих моделей виробництва.

Література

1. Дерев'яно Ю.М. Науково-методичні засади забезпечення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства в умовах обмеженості ресурсів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – "Економіка і управління підприємствами" / Юрій Миколайович Дерев'яно / Сумський ДУ. – Суми, 2008. – 23 с.
2. Мельник Н.В. Оцінка ефективності ресурсозбереження на рівні підприємства / Н.В. Мельник // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2011. – Вип. 4 (56). – Сер.: Економіка. – С. 187-192.
3. Райберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – М.: Изд-во ИНФРА-М, 1996. – 496 с.
4. Рогоза М.С. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності діяльності промислових підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 "Економіка, організація і управління підприємствами" / Микола Сгорович Рогоза; НАНУ Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2006. – 35.
5. Садеков А.А. Ресурсный потенциал предприятия : учебн. пособ. / А.А. Садеков, Л.В. Фролова, Л.В. Шаруга. – Изд. 4-ое, [перераб. и доп.]. – Киев-Донецк : Изд-во ДонДУЭТ, 2004. – 308 с.
6. Социально-экономический потенциал устойчивого развития: практикум / под ред. Л.Г. Мельника, Л. Хенса. – Сумы : ЛТД "Университетская книга". – 2007. – 335 с.

Куцук В.И., Олийник М.В. Управление ресурсосбережением на предприятии

Доказана необходимость определения механизма управления ресурсосбережением на предприятии в условиях рыночных отношений. Предложена модель ресурсосбережения на предприятии, которая учитывает институциональные основы организации, анализа, мотивации, планирования управленческих решений по использованию ресурсов предприятия.

Ключевые слова: ресурсосбережение, предприятие, управление, механизм, рыночные отношения.

Kuchik V.I., Olynyuk M.V. Resource-saving management at an enterprise

A mechanism of resource-saving management is needful at the enterprise under conditions of market relations. The model of the resource-saving at the enterprise is suggested. It takes into account the institutional framework of organization, analysis, motivation, planning of management decisions as to use of enterprise resource.

Keywords: resource-saving, enterprise, management, mechanism, market relations.

УДК 65.012.32:339.37

Доц. В.І. Куцук, канд. екон. наук;
магістрант А.В. Секретарьова – Львівська КА

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ЗРОСТАННЯ РОЗДРІБНОГО ТОВАРООБІГУ ПІДПРИЄМСТВА

Доведено необхідність використання системного підходу до вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства. Визначено мету, завдання та принципи вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства. Запропоновано комплекс організаційно-економічних заходів та напрямів удосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства.

Ключові слова: роздрібний товарообіг, стратегія зростання роздрібного товарообігу, підприємство, управління роздрібним товарообігом.

Постановка проблеми. Стратегічне управління роздрібним товарообігом підприємства є єдиною ієрархічною системою. У межах системного підходу роздрібний товарообіг варто розглядати, з одного боку, як відкриту систему зі своїми підсистемами й елементами, а з іншого – як підсистему, що входить до складу системи більш високого ієрархічного рівня – торгівлі, як галузі. Остання містить також підсистеми формування товарної пропозиції на внутрішньому ринку споживчих товарів; механізм формування доходів і платоспроможного попиту; механізм і стратегію ціноутворення; фінансову систему кредитування, інвестиційний клімат; законодавчі норми про підприємництво в торгівлі. Усі підсистеми взаємозалежні та мають вплив одна на одну [2, с. 50-51; 4, с. 10-11].

Загальновідомо, що механізм регулювання роздрібного товарообігу і факторів, які підлягають регулюванню на рівні підприємства, повинен забезпечити реалізацію вимог збалансованості товарних ресурсів, товарообігу і попиту населення при обов'язковому його задоволенні [3, с. 50]. Відповідно концептуальною основою механізму стратегічного управління роздрібним товарообігом є визнання його високого статусу як показника розвитку економіки й життєвого рівня населення. Це, своєю чергою, дає змогу стверджувати, що створення ефективного механізму стратегічного управління роздрібним товарообігом підприємства передбачає: управління роздрібним товарообігом як функціональним елементом економіки підприємства; управління роздрібним товарообігом як ланкою, що зв'язує підприємство з мікро- та макросередовищем; ієрархічність управління роздрібним товарообігом, яке повинне здійснюватися на всіх рівнях господарської діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми стратегічного управління роздрібним товарообігом досліджено в наукових працях багатьох зарубіжних й українських учених-економістів, таких як: О.М. Азарян, Л.В. Балабанова, Л.П. Белих, С.Г. Беляєв, Р.П. Валевиц, Л.О. Лігоненко, Л.А. Омелянович, В.В. Пастухова, А.А. Садеков, Л.В. Фролова й інші. Однак трактування стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства не одержало чіткої диференціації залежно від періодів економічного розвитку країни. Не приділялося достатньо уваги й удосконаленню концептуального підходу до управління роздрібним товарообігом у взаємозв'язку з соціально-економічним призначенням торгівлі та усієї сфери товарного обігу. Тому виникає необхідність системного підходу до вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства, що дає змогу врахувати концептуальні основи оптимізації його асортиментної структури.

Постановка завдання. Метою дослідження є подальший розвиток теоретико-методологічних основ удосконалення механізму стратегічного управління роздрібним товарообігом, враховуючи трактування його економічної сутності як комплексної системи соціально орієнтованих економічних відносин суспільного відтворення на стадії обміну грошових доходів населення на споживчі товари.

Виклад основного матеріалу. Складність використання системного підходу до вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу під-

приємства пов'язана з необхідністю діалектичної єдності факторів, що формують роздрібний товарообіг, з одного боку, та впливу роздрібного товарообігу на торговельно-фінансові результати діяльності підприємств – з іншого. Тобто підприємство визначає необхідні параметри роздрібного товарообігу для одержання цільового прибутку й забезпечення прогнозованого попиту, Водночас динаміка роздрібного товарообігу, впливаючи на фінансові результати, визначає ринкову позицію та платоспроможність підприємства [5, с. 230-233].

Згідно з інструкцією щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 3-торг роздрібний товарообіг – це виручка від продажу безпосередньо населенню споживчих товарів (як за готівку, так і за розрахункові чеки установ банків, банківські платіжні картки) через організований споживчий ринок, тобто спеціально організовану торгову мережу і мережу ресторанного господарства всіма діючими підприємствами незалежно від відомчої підпорядкованості, форм господарювання, включаючи торгових посередників, а також виторг, отриманий через касу неторгових підприємств, організацій, установ від продажу безпосередньо населенню споживчих товарів для особистого споживання за готівку або за наявності заяви працівника на відпуск товару в рахунок оплати праці. Причому не включається до роздрібного товарообігу продаж товарів суб'єктам господарювання для виробничої діяльності або подальшого перепродажу незалежно від форми оплати [1].

Удосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства здійснюється, виходячи з мети діяльності підприємства та забезпечення потрібних темпів розвитку торгового підприємства, найбільш повного задоволення попиту споживачів, що обслуговуються, розширення їх контингенту. Стратегія зростання роздрібного товарообігу підприємства проявляється в розробці конкретних завдань. Відповідно до основної мети, підприємства виділяють такі найважливіші завдання щодо вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства, які зазначено на рис. 1.

Удосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства, як система, має такі особливості:

- велика частка функцій механізму управління зміщена на нижній ієрархічний рівень – торговельне підприємство як первинну ланку господарювання;
- результативність системи характеризується соціальною та економічною ефективністю;
- відповідно до концептуальних основ, система вдосконалення управління роздрібним товарообігом базується на єдності принципів ринкової самоорганізації підприємств із регуляторним впливом держави.

Узагальнення досліджень вчених і вивчення практики управління роздрібним товарообігом дали змогу сформулювати комплекс організаційно-економічних заходів, спрямованих на вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства (рис. 2).

Враховуючи наведений нами комплекс організаційно-економічних заходів, на нашу думку, пріоритетними напрямками вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства повинні бути: створення сприятливих умов для подальшого розвитку підприємницької діяльності;

Рис. 1. Завдання та принципи вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства

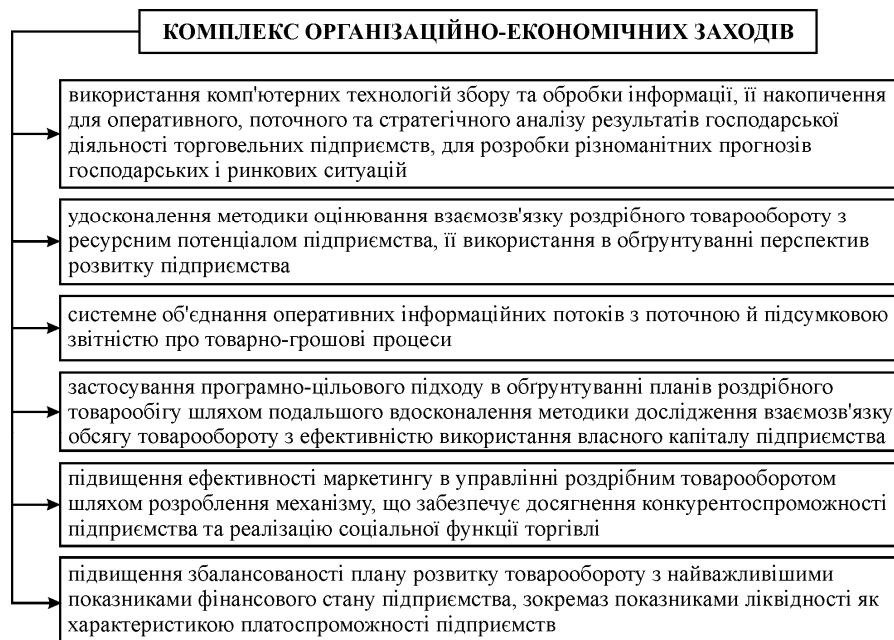

Рис. 2. Комплекс організаційно-економічних заходів удосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства

насичення споживчого ринку товарами вітчизняних виробників; легалізація тіньового товарообігу; створення нових робочих місць; будівництво нових об'єктів торговельного обслуговування населення; укрупнення торговельних мереж; проведення атестації об'єктів торгівлі; здійснення контролю дотримання чинного законодавства, ліквідація неорганізованої та стихійної торгівлі; удосконалення діяльності ринків; зміцнення матеріально-технічної бази підприємства; поліпшення соціального захисту працівників галузі.

Враховуючи необхідність використання системного підходу до вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу, особливо варто зазначити вплив насичення ринку товарами, що, на жаль, відбувається одночасно з необґрунтованим збільшенням цін. Негативно впливає триваюча тінізація виробництва та торгівлі, не відновлений обов'язковий комплекс функцій процесу управління не тільки роздрібним товарообігом, але й усією господарською діяльністю підприємств, зокрема недостатньо реалізується функція планування. Усе це підтверджує необхідність рекомендованих напрямів удосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства [5, с. 200-201; 6, с. 231-232].

Висновки. Стратегія зростання роздрібного товарообігу підприємства – це обґрунтування необхідного обсягу роздрібного товарообігу на визначений період, його узгодження з прогнозованою величиною з урахуванням обмежень, що існують, встановлення термінів реалізації і відповідальних за досягнення затвердженого плану виконавців на основі розроблення бюджетів продажу та встановлення квот продажу. Відповідно, вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства повинно забезпечити економічно раціональне сполучення державного регулювання з ринковою самостійністю торговельних підприємств. Разом з тим, у сучасних умовах розвитку ринкових відносин у вітчизняній економіці, питання про розподіл функцій між різними ієрархічними рівнями управління економікою продовжує залишатися не вирішеним.

Література

1. Наказ Державного комітету статистики України. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 3-торг "Звіт про продаж і запаси товарів у торговельній мережі та мережі ресторанного господарства". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.11116.0>.
2. Борисов Е.Ф. Экономическая теория : учебник / Е.Ф. Борисов. – М. : Изд-во "Юрист", 1999. – 568 с.
3. Заярна Н.М. Сучасні підходи до регулювання роздрібного товарообігу і його асортиментної структури на основі маркетингу / Н.М. Заярна, Р.Б. Кузьма // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 6. – Т. 4. – С. 49-52.
4. Курак С.В. Організація управління торговими підприємствами (системний аналіз проблем) / С.В. Курак. – Львів, 1979. – 340 с.
5. Протопопова В.О. Концептуальный подход к совершенствованию механизма управления товарообором / В.О. Протопопова, Н.В. Стасюк // Тенденции развития мировой торговли в XXI веке : матер. второй Междунар. конф. – Пермь : Изд-во РГТЭУ, 2007. – С. 198-204.
6. Стасюк Н.В. Экономический механизм управления товарообором в условиях трансформации розничной торговли / Н.В. Стасюк // Торговля і ринок України. Проблеми торгівлі та громадського харчування : зб. наук. праць. – Донецьк : Изд-во ДонДУЕТ. – 2005. – Вип. 19, т. 3. – С. 229-235.

Куцик В.И., Секретарева А.В. Системный подход к усовершенствованию стратегии роста розничного товарооборота предприятия

Доказана необходимость использования системного подхода к усовершенствованию стратегии роста розничного товарооборота предприятия. Определены цель, задание и принципы усовершенствования стратегии роста розничного товарооборота предприятия. Авторами предложен комплекс организационно-экономических мероприятий и направлений усовершенствования стратегии роста розничного товарооборота предприятия.

Ключевые слова: розничный товароборот, стратегия роста розничного товарооборота, предприятие, управление розничным товарооборотом.

Kuchik V.I., Sekretareva A.V. Approach of the systems is to the improvement of strategy of growth of retail commodity turnover of enterprise

The necessity of the use of approach of the systems is well-proven to the improvement of strategy of growth of retail commodity turnover of enterprise. Certainly purpose, task and principles of improvement of strategy of growth of retail commodity turnover of enterprise. Authors are offer a complex organizationally economic measures and directions of improvement of strategy of growth of retail commodity turnover of enterprise.

Keywords: retail commodity turnover, strategy of growth of retail commodity turnover, enterprise, management retail commodity turnover.

УДК 330.47:336.225.67:338.24:657 Виск. М.Ю. Лалакулич, канд. екон. наук – Ужгородський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТРЕБ МОНІТОРИНГУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Дано визначення терміна "організація". Визначено складові організації забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства обліково-аналітичними ресурсами, наведена характеристика виконавців формування інформації для моніторингових досліджень. Дано визначення терміна "технологія", розглянуто структурні етапи моніторингу економічного потенціалу.

Ключові слова: моніторинг, організація, економічний потенціал, підприємства, технології моніторингового процесу, контроль за моніторинговою діяльністю, державне управління.

Постановка проблеми. Політика управління суб'єктами господарювання має бути спрямована на їх адаптацію до швидкоплинних змін в умовах глобалізації економіки. Одним із елементів механізму інформаційного забезпечення управління є моніторинг. Дослідження існуючого стану бухгалтерського обліку щодо забезпечення управління розвитком економічного потенціалу підприємства інформаційними ресурсами свідчить про обмеженість їх формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основою дослідження стали праці українських і зарубіжних вчених з проблем бухгалтерського обліку, аналізу, економічного потенціалу, моніторингу, зокрема Г.Г. Аралбаєвої, О.М. Брадула, Ф.Ф. Бутинця, В.К. Галіцина, А.М. Герасимовича, С.Ф. Голова, І.В. Замули, Г.Г. Кірейцева, М.Д. Корінка, В.М. Костюченко, Є.В. Мниха, М.С. Пушкаря, Н.М. Ткаченко, М.А. Федотової, В.Г. Швеця, В.А. Щербакові

та ін. Проте в них практично не висвітлено проблематика адаптації інформаційних ресурсів бухгалтерського обліку до показників, що характеризують економічний потенціал підприємства і потребують подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу. Умовою успішного проведення моніторингу є чітка його організація щодо використання інформаційних обліково-аналітичних ресурсів як системи раціональних, скоординованих дій вивчення об'єкта дослідження відповідно до визначеної мети.

У наукових колах ще й досі немає єдності щодо визначення змісту поняття "організація". Наприклад, з погляду філософії термін "організація" трактують як форму взаємозв'язку, встановленого між елементами системи відповідно до законів її існування, а також як процес чи стан упорядкування, як будова або тип функціонування системи [6, 456]. У тлумачному словнику С.І. Ожегова "організацію" визначено як: 1) організованість; планомірний, продуманий пристрій; внутрішня дисципліна; 2) суспільне об'єднання чи державна установа. Похідне від нього слово "організувати" трактовано як: 1) заснувати; 2) підготувати, налагодити; 3) об'єднати; 4) впорядкувати [5].

П. Друкер визначає організацію як процес аналізу діяльності, рішень і відносин заради ідентифікації праці і її розподілу на різні види і функції, якими можна управляти [3]. Найбільш комплексно визначення організації подав С.В. Мочерний, який під нею розуміє сукупність процесів або дій, які викликають об'єднання елементів, частин в ціле, утворення життєздатної, стійкої системи; це внутрішня впорядкованість, взаємодія відносно незалежних частин цілого, зумовлена його будовою та загальною метою [4].

Узагальнюючи вищевикладене, під організацією забезпечення моніторингу обліково-аналітичними інформаційними ресурсами варто розуміти створення системи показників для вирішення завдань його оптимального функціонування та подальшого розвитку. Організація моніторингу щодо формування обліково-аналітичних інформаційних ресурсів забезпечується взаємодією окремих її складових (рис.). Оскільки процес моніторингу не є самопливним у часі і просторі, для створення його інформації потрібні, насамперед, виконавці.

Рис. Складові організації забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства обліково-аналітичними інформаційними ресурсами

Важливим для забезпечення інформаційними ресурсами моніторингу є чітке визначення функціональних обов'язків працівників, встановлення оптимальних нормативів часу для виконання певних операцій за відповідними етапами та напрямками моніторингу. Особливого значення набуває моніторинг економічного потенціалу підприємств для державного управління. Виконавцями створення інформаційних ресурсів моніторингу в цьому випадку є